

Hıristiyanlığın Amentüsü Ve Çok Tanıdık Ama Bilinmedik Bir Kilise 2B

– Sami Biber · 10 Ekim 2022

HİRİSTİYANLIĞIN AMENTÜSÜ VE ÇOK TANIDIK AMA BİLİNMEDİK BİR KİLİSE.---2. BÖLÜM-

İznik'te toplaşan 318 Rahip "İsa tanrıdır, yok ula hem tanrıdır hem insandır, tanrıdır ama insanlığı daha fazladır, halt etmişsin, insandır ama tanrılığı daha fazladır, lan bir kesin yaaa, İsa bildiğin senin beni gibi insandır." Diye günlerce tartıştıktan sonra bir karara vardılar ve hatta Hıristiyanlığın amentüsü diyebileceğimiz NİCENE CRED (İznik Forumu) adı verilen bir bildiri çıktı bu konsilden

Hıristiyanlığın amentüsü kabul edilen Nicene Creed'in Türkçesi şöyle bir şeydi:

Yerin ve göğün,zahirin ve bânının, her şeyin yaratıcısı tek bir Tanrı'ya iman ettim.

Tüm zamanların atası olan Tanrı'nın oğlu İsa'ya iman ettim.

O tanrı'dan Tanrı nurdan nur

Gerçek Tanrı'dan gerçek tanrı,

Kendiliğinden varolan, yaratılmamış,

Her şeyin özü olan Tanrı ile aynı özdendir.

O, biz insanlar ve kurtuluşumuz için göklerden indi. Kutsal Ruh ve Bakire Meryem'den vücut buldu ve insan oldu.

Pontius Platus zamanında çarmıha gerildi. Acı çekti; öldü ve gömüldü.

Kutsal metinlerin bildirdiğine göre üçüncü gün dirildi. Göğe yükseldi ve Tanrı'nın sağ yanına oturdu.

Yani bu konsile göre Hz İsa hem Tanrının kendisiydi hem tanrının bir parçasıydı hem de insandı.

Ancak ortada yine çok önemli bir mesele vardı: Evet, hem tanrı hem tanrının oğlu hem insan olduğu tartışılmazdı (!) ama ne kadarı insandı, ne kadarı tanrıydı, ne kadarı tanrının oğluydu. Hangi yanı daha ağır basıyordu?

Ayrıca 318 papaz içinde de bu karara karşı çıkanlar vardı. Mesela İskenderiyeli Arius ile birlikte Nikomedialı (İzmit)Eusebius, Nicealı(İznik) Thiognis, Marmaricalı(Marmaris) Theonas, Chalcedonlu(Kadıköylü) Maris ve Ptolemaisli (Libya'nın kuzey taraflarında bir kent.) Secundus, inanç esasları metninde geçen "baba ile aynı özden" ifadesine katılmadıkları için metni imzalamamışlar, bu yüzden aforoz ve sürgün edilmişlerdi. Aforoz yiyen bu papazlara göre İsa'da Tanrı gibi özellikler vardı ama o hiç bir zaman başlangıcı olmayan, sonsuz ve her şeye gücü yeten gerçek tanrı değildi.

İmparator Konstantin her ne kadar İznik'te alınan kararlardan memnun olsa da Hz. İsa'nın ne olduğu sorunu tam anlamıyla çözülmemişti.

Bu arada İmparatorun annesi Helene Kudüs'e gider gitmez kolları sıvadı. İlk iş olarak Hz. İsa'nın katledildiği yer olarak kabul edilen tepede Tanrıça Venüs adına yaptırılan tapınağı yıktırdı. Aradığı kutsal haç mutlaka buralarda bir yerlerde olmalıydı.

Bayağı bir araştırdı ve sonuçta üç tane haç buldu. İyi de bu haçlardan hangisi Hz. İsa'nın haçı idi.

Bunu anlamak için üç haçı alıp ölüm döşeğindeki bir kadının baş ucuna götürdü. Kadının eli bu haçlardan ilk ikisine dokunduruldu ama kadında en ufak kıpırtı olmadı. Üçüncü haça dokunur dokunmaz ise zıpkın gibi kalktı yatağından. Evet...Helena kutsal haçı bulmuştu sonunda (!)

Kutsal Haçı bulunduğu yere derhal Kutsal Kabir Kilisesini inşa ettirdi ve haç ile beraber bulunduğu diğer kutsal emanetleri (mesela Hz. İsa'yı çarmıha çakan çiviler) alıp İstanbul'a geldi 327 yılında. Sonra Roma'ya gitti bu kutsal emanetlerle. O artık Hıristiyan dünyasının bir azizesiydi.

I. Konstantin'e gelince o hem paganlıktan vazgeçmedi zira bastırıldığı paralarda bile eski Roma tanrılarının kabartması vardı ve hatta kendisi için " Güneş Tanrısı " unvanını kullanıyordu hem de Hristiyanlığın sembolü olan X ve P Harflerinin iç içe geçmesiyle oluşan haçı kullanıyordu yine paralarda. Ancak 337 yılında ölmeden az önce vaftiz edildiği ve Hıristiyanlığa geçtiği rivayet edilir.

Bu arada unutmadan ilave edelim: I. Konstantin ölmeden önce üç kilise birden yaptırmaya karar verdi ve inşaatını başlattı. Bu kiliselerden birincisi Sultanahmet semtindeki Ayasofya'dır. İkincisi bugün Topkapı Sarayı bahçesinde bulunan Aya İrini ve üçüncüsü de Fatih İlçesindeki Havariyyun Kilisesi.

Bu üç kiliseden sadece Aya İrini onun sağlığında tamamlandı. Havariyyun (Havariler) Kilisesi tam olarak tamamlanmasa da gerek kendisini gerek annesi Azize Helen'i oraya gömdüdü (Daha sonra aynı yere on altı imparator ve on yedi imparatoriçe ve ayrıca pek çok havarinin ve onlara ait eşyaların gömüldüğü rivayet edilir. Zaten Konstantin de kendisini 13. Havari olarak buraya defnettirmek istemişti.) İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmet o civara bugün Fatih Camii olarak bilinen camiyi yaptırdı ki türbesi de oradadır. Yani Fatih Sultan Mehmet ile I. Konstantin ve hatta annesi Helen aşağı

yukarı yan yana yatmaktadırlar. (Hatta Fatih'in tam I. Konstantin'in üzerinde yattığı da rivayet edilir.)

Evet... I. Konstantin zamanında Hristiyanlar rahat bir nefes almışlardı her ne kadar Hz. İsa'nın ne olduğuna kesin bir karar veremeseler de.

Ancak daha sonraki yıllarda Hristiyan dünyasında yepyeni bir tartışmanın fitili de ateşlenmeye başlamıştı:

Eski Ahit açık bir şekilde " Oyma put yapmayacaksın ve onlara tapmayacaksın." Derken Hristiyan dünyasında pek çok Hz. İsa Heykelleri, Hz. Meryem resim ve heykelleri yapılıyor ve kiliselerde bunların karşısında diz çökülerek dua ediliyordu. Bazı Hristiyanlar bu durumu Hristiyanlığa aykırı buluyor ve putperestlik olarak niteliyordu. Bazı Hristiyanlar ise Hz. İsa, Hz. Meryem ve Azizlere saygı ve sevginin dinin bir gereği olduğunu düşünüyorlardı.

Yani "Hz. İsa Nedir?" sorununun yanında şimdi bir de " İkon severlik- ikon düşmanlığı" şeklinde bir sorunları vardı Hristiyan Dünyasının...

Şimdi " Hocam ! Bu Hristiyanlara rahata kavuşmak yaramamış galiba. İlle dersiz başlarına dert aramışlar." Diye düşünen olabilir. Hemen söyleyeyim: Ben de bu kanaattayım.

Evet...I. Konstantin'den sonra yerine gelen oğlu II. Konstantin, Hz. İsa'nın ne olduğu konusunda babasından farklı düşünüyordu. O sıkı bir Ariuşçuydu. Yani Hz. İsa'da evet tanrısal özellikler vardı ama o ezeli ve ebedi olan, her şeyi yaratma kudretinde olan tanrı değildi...

Daha açık anlatacak olursak: Hz. İsa'ya, bir körün gözlerini açtığı, bir ölü kuşu dirilttiği ve benzer olağanüstü şeyler yaptığı için tanrı denilemezdi. Tanrı, ezeli ve ebedi bir varlıktı ama İsa değildi. İsa yaratılmış bir varlıktı oysa tanrı yaratılmış değildi. Tanrı yatabilirdi ama İsa yaratamazdı.

II. Konstantin, Ariuşçu olunca haliyle kiliseler de Ariuşçu papazlarla doldu. Öyle olunca da Hz. İsa'da tanrılık insanlıktan daha fazladır görüşünde olanlar başladılar caz yapmaya. Böylece yıllar geçti ve imparator I. Teodosius dönemine gelindi.

I. Teodosius, Ariuşçulara fena gıcıktı. "Ne demek lan İsa'da insanlık, tanrılıktan daha fazla? Olur mu öyle saçmalık?" Diye düşünenlerdendi.

380 Yılında topladı papazları ve " Bana bakın! Kafamı kızdırıp beni eski Roma İmparatorlarına dönüştürmeyin. Atmayım bazılarınızı aslanların önüne. Adam gibi bir konsil toplayın ve söylemeye hacet yok konsilde adam gibi kararlar alın da insanın asabını bozmayın." Dedi.

Papazlar sordu: " Yüce Sezar ! Bu kararları nerede alalım?"

Teodosius düşünmeden cevap verdi: " En uygunu atam Konstantin-i Evvel hazretlerinin(I. Konstantin) yaptırmış olduğu Aya İrini Kilisesidir. Orada alın."

Rahipler " Yüce Sezar ! Orada Devlet Opera ve Balesi ile Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının konserleri var. Sizce de uygun olur mu?" Diye sorduklarında Tedosius sinirlendi " Ohooooo. İşimiz var sizle. Cumhurbaşkanlığı da ne ooolum? Daha meşruti monarşiye bile geçmedik. Saçmalamayın." Dedi

Evet..380 Yılında "İsa nedir ve kimdir?" Sorununu çözmek üzere Aya İrini (Azize İrini) Kilisesinde bir konsil daha toplandı.

Peki neredeydi bu Aya İrini Kilisesi?

Bunu yukarıda yazmıştım. Bu kilise bugün Topkapı Sarayı bahçesindedir. Yani Topkapı Sarayının bir parçası gibidir. İstanbul'un fethinden sonra da kilise olarak kalmasına izin verilmiştir.

Peki Azize İrini kimdir?

Onun hikayesi bayağı uzun. Taaa İran'da başlayıp Efes'e uzanan bir hikayesi var.

Bu Hikayeyi ve Aya İrini Kilisesinde yapılan I. İstanbul Konsili kararlarını gelecek bölümde ele alacağız ama Azize İrini hakkında çok kısa bir şey söyleyeyim: Hz. İbrahim gibi ateşe atıldığı halde yanmayan bir azize bu . O derece yani....(Ancak hemen belirtiyim: Ortodoks Hıristiyan dünyasında bir kaç tane Aya İrini var. Ben sizlere konumuzla ilgili olanı anlatacağım.)